

На основу члана 128о став 5. Закона о банкама („Службени гласник РС“, бр. 107/2005, 91/2010, 14/2015 и 19/2025), члана 15а став 1. Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015, 40/2015 – одлука УС, 44/2018 и 19/2025) и тачке 4. став 6. и тачке 17. став 4. Одлуке о минималном захтеву за капиталом и подобним обавезама банке („Службени гласник РС“, бр. 51/2025), Извршни одбор Народне банке Србије доноси

У П У Т С Т В О ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЈЕДИНИХ ОДРЕДАБА ОДЛУКЕ О МИНИМАЛНОМ ЗАХТЕВУ ЗА КАПИТАЛОМ И ПОДОБНИМ ОБАВЕЗАМА БАНКЕ

Уводна одредба

1. Овим упутством, ради спровођења појединих одредаба Одлуке о минималном захтеву за капиталом и подобним обавезама банке (у даљем тексту: Одлука), ближе се прописују:

- 1) случајеви непосредног и посредног финансирања улагања у финансијске инструменте и друге подобне обавезе банке;
- 2) облик и врста подстицаја за откуп или отплату финансијских инструмената и других подобних обавеза банке пре њиховог рока доспећа;
- 3) садржина одредбе којом се утврђују сагласности повериоца у вези са обавезама банке из тачке 4. став 1. одредба под 11) Одлуке;
- 4) начин процене додатних захтева за капиталом и захтева за заштитним слојевима капитала лица за реструктурирање групе за реструктурирање на консолидованој основи.

Случајеви непосредног и посредног финансирања улагања у подобне обавезе банке

2. Непосредним финансирањем улагања у подобне обавезе банке из тачке 4. став 1. одредба под 3) Одлуке сматра се одобравање кредита или други облик финансирања повериоца од банке, када поверилац та средства користи за улагање у финансијске и друге инструменте који представљају подобне обавезе ове банке, односно за пласирање средстава по основу којих настаје подобна обавеза те банке.

Непосредним финансирањем из става 1. ове тачке сматра се и финансирање за намену која није улагање у инструменте, односно обавезе банке из тог става, ако банка финансира лице које је повезано с банком у смислу Закона о банкама (у даљем тексту: Закон).

Изузетно од става 2. ове тачке, ситуација из тог става не сматра се ни непосредним ни посредним финансирањем ако банка може да докаже следеће:

- 1) финансирање је извршено под сличним условима као уобичајено финансирање других лица (лица која нису повезана с банком);
- 2) способност лица повезаних с банком да уредно измире обавезе према банци по основу тог финансирања не зависи од прихода од камате по основу ових обавеза или од њихове продаје, односно преноса на трећа лица.

3. Посредним финансирањем улагања у финансијске инструменте, односно подобне обавезе банке из тачке 4. став 1. одредба под 3) Одлуке сматрају се нарочито следећи случајеви:

- 1) правно лице у којем банка има контролно учешће или лице које је заједно с банком укључено у консолидацију за потребе контроле банкарске групе на консолидованој основи коју врши Народна банка Србије или у консолидацију у складу са законом којим се уређује рачуноводство – финансира куповину инструмената, односно пласирање средстава по основу којих настају подобне обавезе банке, при њиховом издавању, односно пласирању или након тога;

- 2) лице којем је пружена заштита у виду гаранције, кредитних деривата или на други начин, тако да се кредитни ризик преноси на банку или на лице у којем банка има контролно учешће или на лице које је заједно с банком укључено у консолидацију за потребе контроле банкарске групе на консолидованој основи коју врши Народна банка Србије или у консолидацију у складу са законом којим се уређује рачуноводство – финансира куповину инструмената, односно пласирање средстава по основу којих настају те обавезе, при њиховом издавању, односно пласирању или након тога;

- 3) банка финансира лице које та средства преноси крајњем повериоцу ради куповине инструмената, односно пласирања средстава по основу којих настају те обавезе, при њиховом издавању, односно пласирању или након тога.

Финансирање из става 1. ове тачке сматра се посредним ако поверилац из тог става, као ни лице из одредбе под 2) тог става, није лице које је заједно с банком укључено у консолидацију за потребе контроле банкарске групе на консолидованој основи коју врши Народна банка Србије или у консолидацију у складу са законом којим се уређује рачуноводство.

Посредно финансирање подобних обавеза банке из тачке 4. став 1. одредба под 3) Одлуке укључује и случајеве кружног финансирања у оквиру банкарске групе, што нарочито подразумева следеће:

1) банка одобрава кредит или на други начин финансира лице из става 1. одредба под 1) ове тачке посредством другог лица из те одредбе, а тако прибављена средства користе се за куповину инструмената, односно пласирају се у подобне обавезе банке;

2) одобравају се средства лицу из става 1. одредба под 1) ове тачке посредством другог лица из те одредбе, за намену која није улагање у подобне обавезе банке, при чему банка не може да докаже да су испуњени услови из тачке 2. став 3. овог упутства.

4. При утврђивању да ли је банка финансирала улагање у инструменте, односно обавезе, износ који се узима у обзир умањује се за износ исправки вредности и резервисања за губитке по ванбилансним ставкама добијен проценом на појединачној основи.

Облик и врста подстицаја за откуп или отплату подобних обавеза банке

5. Подстицаји за банку да откупи или отплати обавезе пре њиховог рока доспећа у смислу тачке 4. ст. 4. и 5. Одлуке односе се на све елементе и карактеристике инструмената и обавеза на основу којих се, на датум издавања, односно закључивања уговора, може очекивати да ће инструмент или обавеза вероватно бити откупљени или отплаћени пре тог рока и ови подстицаји укључују:

1) опцију откупа уз повећање кредитне марже инструмента, односно обавезе ако се ова опција не искористи;

2) опцију откупа уз обавезу или право повериоца да дати инструмент или обавезу конвертује у инструмент основног акцијског капитала ако се ова опција не искористи;

3) опцију откупа уз промену референтне каматне стопе, при чему је кредитна маржа за другу референтну каматну стопу већа од почетне стопе која се мења умањене за заменску (своп) стопу у тренутку почетка примене друге референтне каматне стопе;

4) опцију откупа уз повећање износа који се откупљује или отплаћује у будућности;

5) опцију поновног стављања на тржиште уз повећање кредитне марже инструмента, односно обавезе, или уз промену референтне каматне стопе, при чему је кредитна маржа за другу референтну каматну стопу већа од почетне стопе која се мења умањене за заменску (своп) стопу, у тренутку почетка примене друге референтне каматне стопе, ако се инструмент, односно обавеза не стави поново на тржиште;

б) стављање инструмента, односно обавезе на тржиште на начин који повериоцима указује на то да ће банка откупити тај инструмент, односно отплатити обавезу.

Садржина одредбе из тачке 4. став 1. одредба под 11) Одлуке

б. Ради укључења подобних обавеза банке у квалификоване подобне обавезе у смислу испуњења услова из одредбе из тачке 4. став 1. одредба под 11) Одлуке, неопходно је да релевантна уговорна документација, односно услови издавања одговарајућег инструмента садрже следеће:

1) изјаву повериоца да му је познато и да прихвата да обавеза банке може бити предмет смањења, конверзије или поништења главнице или неизмиреног износа као последице предузимања мера и инструмената реструктурирања Народне банке Србије у складу са Законом;

2) опис овлашћења Народне банке Србије у погледу предузимања мера и инструмената реструктурирања, нарочито у погледу њеног овлашћења за примену отписа или конверзије на конкретну обавезу у складу са Законом;

3) изјаву повериоца да му је познато и да прихвата:

– да је обавезан последицама примене овлашћења Народне банке Србије у погледу отписа или конверзије обавеза у складу са Законом, укључујући смањење износа главнице или доспелог неизмиреног износа обавезе који обухвата обрачунате а неплаћене камате, као и конверзију ове обавезе у акције или друге власничке инструменте банке;

– да је Народна банка Србије овлашћена да, ради примене својих овлашћења за отпис и конверзију обавеза у складу са Законом – анексира или раскине уговор који је закључила банка, као и да је поверилац обавезан тако измењеним уговором;

– да Народна банка Србије може издати акције или друге власничке инструменте банке или их може пренети на другу уговорну страну као резултат примене овлашћења за отпис или конверзију обавеза;

4) изјаву повериоца да му је познато и да прихвата да се одредба из ове тачке односи на његову сагласност да обавеза на коју се примењује право друге државе може бити отписана или конвертована и да том одредбом пристаје на сва смањења, конверзију или поништење главнице или неизмиреног износа као последицу предузимања мера Народне банке Србије у складу са Законом, независно од свих других споразума, аранжмана или договора између уговорних страна у вези с предметом релевантног уговора.

Начин процене додатних захтева за капиталом и захтева за заштитним слојевима капитала групе за реструктурирање

7. Када Народна банка Србије није утврдила додатни захтев за капиталом лицу за реструктурирање групе за реструктурирање на консолидованој основи – за потребе утврђивања минималног захтева за капиталом и подобним обавезама овог лица, додатни захтев за капиталом тог лица процењује се у складу са одредбама ове тачке.

Када се износ ризичне активе лица за реструктурирање групе за реструктурирање на консолидованој основи разликује за 5% или мање од износа ризичне активе највишег матичног друштва банкарске групе на консолидованој основи – за потребе утврђивања минималног захтева за капиталом и подобним обавезама тог лица користи се додатни захтев за капиталом који је утврђен за највише матично друштво те банкарске групе.

Додатни захтев за капиталом утврђен за банку члана групе за реструктурирање на консолидованој основи која у највећој мери доприноси ризичној активи те групе – користи се и као додатни захтев за капиталом лица за реструктурирање ове групе на консолидованој основи ако су испуњени следећи услови:

1) износ ризичне активе тог лица разликује се за више од 5% од износа ризичне активе највишег матичног друштва банкарске групе на консолидованој основи;

2) износ ризичне активе тог лица једнак је износу ризичне активе банке члана групе за реструктурирање на консолидованој основи која у највећој мери доприноси ризичној активи те групе или се од њега разликује за мање од 5%;

3) додатни захтев за капиталом за банку члана групе за реструктурирање на консолидованој основи која у највећој мери доприноси ризичној активи те групе већи је од нуле.

Када ст. 2. и 3. ове тачке нису применљиви и ни за једно лице које је члан групе за реструктурирање није утврђен додатни захтев за капиталом виши од овог захтева утврђеног за највише матично друштво банкарске групе на консолидованој основи – при процени додатног захтева за капиталом лица за реструктурирање групе за реструктурирање на консолидованој основи користи се овај захтев одређен за највише матично друштво банкарске групе на консолидованој основи, након прилагођавања из тачке 8. овог упутства.

Када ст. 2. и 3. ове тачке нису применљиви а за једно или више лица која су чланови групе за реструктурирање утврђен је додатни захтев за капиталом виши од овог захтева утврђеног за највише матично

друштво банкарске групе на консолидованој основи – при процени додатног капиталног захтева лица за реструктурирање групе за реструктурирање на консолидованој основи примењује се већи од следећих износа:

1) додатни захтев за капиталом утврђен за највише матично друштво банкарске групе на консолидованој основи након прилагођавања из тачке 8. овог упутства;

2) збир производа појединачних додатних захтева за капиталом утврђених за лица која су чланови групе за реструктурирање и припадајућег количника износа ризичне активе сваког од ових лица на појединачној основи и збира укупних износа ризичне активе тих лица на појединачној основи.

За потребе обрачуна из става 5. одредба под 2) ове тачке, када Народна банка Србије није утврдила додатни захтев за капиталом лицу које је члан групе за реструктурирање на појединачној основи – износ тог захтева за ово лице једнак је нули.

8. За потребе процене додатног захтева за капиталом у складу с тачком 7. став 4. и став 5. одредба под 1) овог упутства, Народна банка Србије прилагођава ову процену у следећим случајевима:

1) неки од ризика или елемената ризика за чије покриће је Народна банка Србије утврдила додатни захтев за капиталом за највише матично друштво банкарске групе на консолидованој основи нису присутни у групи за реструктурирање;

2) неки од ризика или елемената ризика за чије покриће Народна банка Србије није утврдила додатни захтев за капиталом за највише матично друштво банкарске групе на консолидованој основи присутни су у групи за реструктурирање.

Прилагођавања из става 1. ове тачке не врше се ако Народна банка Србије процени да не постоји значајан ризик повезан с лицима или активностима чланова банкарске групе који нису део групе за реструктурирање.

9. При процени захтева за комбинованим заштитним слојем капитала лица за реструктурирање групе за реструктурирање на консолидованој основи, Народна банка Србије користи збир захтева за заштитним слојевима капитала утврђених у складу са одлуком којом се уређује адекватност капитала банке, процењених у складу са ст. 2. до 4. ове тачке.

При процени захтева за заштитним слојем капитала лица за реструктурирање групе за реструктурирање на консолидованој основи,

Народна банка Србије користи захтев за заштитним слојем капитала утврђен за највише матично друштво банкарске групе на консолидованој основи.

При процени захтева за заштитним слојем капитала за системски значајну банку лица за реструктурирање групе за реструктурирање на консолидованој основи, Народна банка Србије користи захтев за заштитним слојем капитала за системски значајну банку одређен за највише матично друштво банкарске групе на консолидованој основи. Када је захтев за заштитним слојем капитала за системски значајну банку одређен и на потконсолидованој основи у оквиру банкарске групе, Народна банка Србије при процени овог захтева користи захтев за заштитним слојем капитала за системски значајну банку одређен на нивоу консолидације који је најближи групи за реструктурирање у погледу висине ризичне активе.

При процени захтева за заштитним слојем капитала за структурни системски ризик лица за реструктурирање групе за реструктурирање на консолидованој основи, Народна банка Србије користи захтев за заштитним слојем капитала за структурни системски ризик утврђен за највише матично друштво банкарске групе на консолидованој основи. Када је захтев за заштитним слојем капитала за структурни системски ризик утврђен и на потконсолидованој основи у оквиру банкарске групе, Народна банка Србије при процени овог захтева користи захтев за заштитни слој капитала за структурни системски ризик утврђен на нивоу консолидације који је најближи групи за реструктурирање у погледу висине ризичне активе.

10. Ово упутство ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“, а примењује се од 1. октобра 2025. године.

ИО НБС бр. 54
10. јула 2025. године
Београд

Председавајућа
Извршног одбора Народне банке Србије
Г у в е р н е р
Народне банке Србије

Др Јоргованка Табаковић, с.р.